

Društveno angažirana poezija: Philip Freneau i američki rat za nezavisnost

1. UVOD

Brojni povjesničari koji su se bavili američkim ustavno-revolucionarnim periodom isticali su važnost i uključenost poezije u kolonijalno društvo, njene književne karakteristike i tematske opise. Obično su to bile studije koje su sadržavale zbirke do tada neobjavljenih pjesama ovog perioda, poput studije Davida Shieldsa, *Američka poezija: 17. i 18. stoljeće* (Shields, 2007) ili djelo Harisona Meserolea, *Američka poezija 17. stoljeća* (Meserole, 1985). Početkom 19. Stoljeća počele su se pojavljivati studije koje su proučavale američku poeziju u kontekstu američkog Rata za nezavisnost. Neke od najznačajnijih su *Ideološko porijeklo američke revolucije*, autora Bernarda Baylina (1967) i *Kulturna historija američke revolucije*, autora Kennetha Silvermana (1968). One su, za razliku od prethodnih studija o ovom periodu, počele koristiti poeziju ili detalje iz života pjesnika da bi objasnile retoriku američke revolucije. Pri tome, ove studije uglavnom su se fokusirale na pjesnike ili pojedinačna djela i nisu ih povezivale sa širim društvenim kontekstom. Većina nije pridavala pažnju tome koliko je društveni kontekst revolucionarnog perioda ovisio o moći poezije da oblikuje javno mnijenje. Izuzetak predstavlja jedna studija novijeg datuma, *Poetski Ratovi (Poetry Wars)* autora Colina Wellsa, koja promatra poeziju kao vid političkog izraza i govori o njenom kapacitetu da intervenira u domenu pravih centara moći (Wells, 2018:55).

Studija Colina Wellsa *Poetski Ratovi* otkriva velik broj pjesama koje su objavljivane u patriotskim časopisima tijekom ustavno-revolucionarnog perioda i na taj način otkriva složenu ideološku i retoričku dinamiku na djelu u političkim debatama koje su oblikovale mladu naciju. Umjesto da promatra poeziju koja je predmet njegovog istraživanja kao dio rane američke književnosti koju karakterizira politički sadržaj, on kaže da se politička poezija mora promatrati kao žanr sam po sebi, s vlastitim porijeklom, historijom i estetikom (Wells, 2018: 3). Wells u svojoj studiji ispituje kako je poezija funkcionirala kao oružje političke ili ideološke borbe i predstavljala izraz legitimne vladajuće grupe ljudi (Wells, 2018: 1). Za njega poezija nije bila samo oružje za političke argumente, već je i aktivno oblikovala ishode političkih

borbi tako što je nudila kolonistima učešće u javnoj sferi. On definira poeziju stvarnom, a ne virtualnom intervencijom u političku borbu, pa tako otkriva kako je poezija odigrala ključnu ulogu u odupiranju imperijalnoj vlasti, proglašenju nezavisnosti i izglasavanju Ustava SAD-a.

Wells u svakom poglavlju ispituje formalne strategije koje su pjesnici koristili da bi se uključili u političku borbu. On demonstrira moć versifikacije, poetske tehnike koju su koristili pjesnici tijekom revolucionarnog perioda da ismiju kraljevske proglose i postignu željene ciljeve. Kroz različite primjere on pokazuje kako su pjesnici svojim djelima uspješno neutralizirati imperijalnu silu tako što su Britance i kralja Georgea III. prikazali kroz "običan jezik" pa tako vlast iz njihovih ruku predali narodu (Wells, 2018: 27).

Poezija je, prema Wellsovom mišljenju, bila drugačija od ostalih oblika političke retorike jer je imala moć da upravlja emocijama kolonizatora. Ona se jasno odvojila tako što je istraživala vlastite kvalitete poput ritma, estetike, simbola i forme. Riječi poput *patriot*, *vjera*, *vrlina*, *Bog* i *hrabrost* često su ponavljane i pisane velikim slovom, dok su neke druge kao što su *sloboda*, *tiranija* i *lanci* izazivale potpuno drugačiju reakciju, neprijateljstvo i nerijetko nasilje. Pjesme su često nastajale kao odgovor na neka dešavanja, a pjesnici su koristili različite forme kako bi postigli svoje ideološke ciljeve. Često su pribjegavali satiri kako bi potkopali utjecaje nekih britanskih službenika ili parodiji kada su željeli preuveličati ili samo oponašati ono što su Britanci radili. Žanrovi koji su predmet Wellsovog interesa su uglavnom smiješni: parodije, satire, burleske i podsmješljive epske pjesme. Njihova primarna retorička svrha je da razotkriju drugu stranu i da umanje njen legitimitet.

Kombinacijom tehnike pomnog čitanja (*close reading*) i književno-povijesnog pristupa koji mu daje mogućnost da određene pjesme promatra u konkretnim regionalnim i nacionalnim kontekstima, Wells pokazuje kako pjesme dobivaju značenje prije svega iz njihovog kapaciteta da kroz aluziju i parodiju transformiraju neke druge lingvističke forme (Wells, 2018: 4–5). Bilo da se radi o kolonijalnim pjesnicima koji su ismijavali kraljevske proglose na početku Američke revolucije ili o pripadnicima lojalista koji su

napadali rivalske patriotske snage, Wells u svojoj studiji dokazuje da su ove ratove riječima vodili pjesnici koji su se borili za ideološke ciljeve (Wells, 2008: 7). U svojoj posvećenosti prvo anti-britanskoj, a zatim i republikanskoj propagandi, oni su otkrili u kojoj mjeri je svaki oblik komunikacije bio zasićen političkim sadržajem (Castronovo, 2014: 158).

Jedan od pjesnika čiji književni opus Wells promatra kroz kontekst američkog revolucionarnog rata je Philip Freneau, američki pjesnik francuskog porijekla, koji je svojim kolokvijalnim stilom kreirao demokraciju u stihu u kojoj se nacionalni senzibilitet mogao slobodno razvijati (Bates, 2015: 399).

2. PHILIP FRENEAU: RAZVOJ PATRIOTSKIH IDEJA

Philip Freneau, pjesnik, urednik, pomorski kapetan i farmer, rođen je u porodici francuskih Hugenaota 2. Siječnja 1752. godine u New Yorku (Clark, 1927:xiv). Njegov djed, farmer porijeklom iz malog francuskog sela, je 1707. godine došao u New York, zbog tadašnjeg nesigurnog položaja protestanata u Francuskoj. Oženivši se Marie Morin, dobio je sina Pierrea, Philipovog oca, kojem je ostavio unosan pomorski posao i veliko imanje u New Jerseyju. Philipovi roditelji su se na ovo imanje doselili 1762. godine. Tu je Philip provodio školske praznike, kada nije bio u internatu u New Yorku. Ukoliko se izuzme njegov prirodni talent, postoji nešto što se jedino može pripisati okruženju u kojem je proveo djetinjstvo. Kada je napunio 13 godina, upisao je latinsku školu u Penlopeu, gdje je stekao obrazovanje o engleskim pjesnicima, ali i o klasičnim autorima. Sa šesnaest godina Freneau je primljen u Princeton, gdje je tijekom studija razvio talent za kreativni rad. Ipak, najveći utjecaj njegovog školovanja na Princetonu ogleda se u tome što su ga godine koje je tamo proveo inspirirale da postane pjesnik američke nezavisnosti. Naime, po odlasku iz mirnog sela Middle Point u New Jerseyju, Freneau je ušao u svijet uskovitlanih debata i konflikata, svijet koji ga je natjerao da stalno donosi političke odluke i iznosi stavove o religijskim i društvenim pitanjima (Baumgartner, 2019: 22).

2.1. Život na Princetonu

Princeton koji je Freneau upisao bio je poznat kao kolijevka vigovala, pa je tako utjecao na studente da već u ranom periodu razviju otpor protiv dominacije Velike Britanije. Politički stavovi i osjećaji koji su sazrijevali na Princetonu navela su Freneaua, Madisona, Brackenridgea, Henrya Leea i druge da 24. lipnja 1769. godine osnuju "Američko društvo vigovala" ("American Whig Society") (Clark, 1927: xv). Ovo društvo okupilo je mlade ljude koji su se protivili engleskom ugnjetavanju američke slobode i koji su

pod utjecajem i samog upravnika Princetona zastupali moralnu i religijsku odgovornost Amerikanaca i njihov otpor dekadenciji Velike Britanije. Moto društva bio je "Litterae, Amicitia, Mores"¹ i samim tim nije ukazivao na to da bi društvo moglo izazvati probleme političke prirode. Pretpostavlja se da su mladi ljudi čekali pogodan trenutak da otkriju svoje prave ciljeve. Ovo društvo cijenilo je književnost iznad svih drugih stvari, ili bar dok se nisu pojavile neke druge, koje su zaokupile veću pažnju članova. Na Princetonu je ubrzo oformljeno još jedno društvo pod imenom "Klajozofsko društvo" ("Cliosophic Society"), koje je postalo rivalsko "Društvo vigovala". Članovi ovog društva nisu voljeli Britance, iako su se članovi vigovalskog društva često na to pozivali. Oni su ih nazivali torijevcima, a to je za članove ovog društva bila velika uvreda. Ubrzo je Princeton postao poprište oštih sukoba između dva kluba studenata. U ovom ratu Freneau je zbog svog pjesničkog talenta imao vodeću ulogu (Adkins, 1949: 5). U satirama upućenima torijevcima iz "Klajozofskog društva", pjesnik je često bio izuzetno oštar na riječima. Patriot-ski plamen koji je gorio njegovim stihovima bio je dovoljno realan i njemu i njegovim prijateljima (Baumgartner, 2019: 22).

Kada su vijesti o sukobu između Britanaca i Amerikanaca stigle na koledž, većina studenata iz oba kluba, uključujući i Freneaua, izrazila je patriotske stavove. Freneau je mnogo vremena provodio pišući, a proizvod razmatranja aktualne političke situacije bila je pjesma planirana da obilježi kraj studija, ali ono što je značajnije je da je obilježila početak njegove književne karijere. Pjesma "Amerika sve slavnija" ("The Rising Glory of America") (Patee, 1902: 49–84) nastala je kao zajednički pothvat Freneaua i Brackenridgea povodom diplomatske proslave. Freneau nije mogao prisustvovati ovoj proslavi, pa je pjesmu pročitao Brackenridge. On je odmah priznao da njegov udio u nastajanju ove pjesme nije bio velik. Predmet njegovog interesa je više bila proza. Iako nije mogao značajno pomoći Freneau u sastavljanju stihova, Brackenridge je na dodjeli diploma pokazao veliko umijeće u čitanju istih. Koristeći moć lijepog jezičnog izražavanja, on je uspio transformirati ovu pjesmu od običnog predskazanja do velike vizije budućnosti zemlje koja će postati slobodna (Wertheimer, 1994: 35–58).

"Amerika sve slavnija" je prije svega jedna ambiciozna, patriotska pjesma. Protagonisti Leander, Eugenio i Acasto pričaju o prošlosti Amerike i o njenoj sadašnjosti, osuđuju Francusku i Španjolsku i hvale Veliku Britaniju, ali također stavljaju akcent na budućnost britanske Amerike, na čelu s generalom Williamom Johnsonom i herojem i znanstvenikom Benjaminom Franklinom. Oni kažu da je njihov zadatak bio da osvoje kontinent, da porobe starosjedeoce i

¹ Prijevod s latinskog: "Pisma, Prijatelji, Karakter".

civiliziraju Ameriku. Johnson je bio barun iz New Yorka, koji je zahvaljujući tome što je bio veliki trgovac krznom postao vješt pregovarač. Predvođeci vojsku, on je potukao Francuze i zauzeo Niagaru. Godine 1775. dobio je titulu *sir*, a 1772. titulu generala. Umro je pokušavajući zaustaviti sukobe u pograničnim oblastima. Završivši priču o generalu, oni ističu da ipak najviše cijene Franklina kao najvećeg genija Amerike. U prvoj verziji ove pjesme nije bilo ni spomena Washingtonovog imena. On je ubačen u pjesmu tek nakon što je modificirana 1786. godine (Marsh, 1967: 23–24).

Analizom ove pjesme zaključuje se da se Freneau dosta oslanjao na temu slobode, koja ga je i inspirirala na isti način kao i vojnike o kojima je u pjesmi pjevao. On poziva na nezavisnost, mada ne toliko radikalno, i također uvodi ideju o slavi koja raste, ali još uvijek nije dostigla svoj vrhunac. Iako su njegovi preci bili Francuzi, on se nije osjećao kao francuski ili engleski državljanin, već kao Amerikanac. Amerika je po njegovim riječima bila zemlja:

... slobode i života; slatke slobode!
Bez čije pomoći i najplemenitiji genij propada.
(Pate, 1902: 1:74)²

Ovom pjesmom Freneau je pokazao svoj talent mladog pjesnika ne samo svojim prijateljima na koledžu, Madisonu i Breackenridgeu, već i ljudima širom kolonija i izvan zidova Princetona. Dokazao je drugima, a i sebi, da je poezija njegovo opredjeljenje, a da će teme, bez obzira na to hoćeli ih predstavljati kroz sentimentalnu ljubav prema prirodi ili kroz prolaznost života, biti teme slobode i Amerike. U stilu i tradiciji engleskog romantizma, ali unošenjem specifičnog glasa Amerike, Freneau je pisao stihove namijenjene novom svijetu. Istina je da se često ugledao na stil drugih i koristio ideje koje nisu bile potpuno nove, ali može se reći da nikada u svojim pjesmama nije izostavio ideale slobode i pravde, za koje se Amerika prema njegovom mišljenju borila (Clark, 1929: 1–22). Borba za te ideale je tada još uvijek bila ograničena samo na riječi. Nitko tada nije ni sumnjao da će riječi ove pjesme, koje su predstavljale proizvod nacionalne samosvijesti, ubrzo prerasti u krvproliće.

Prijelaz od lokalnog ka nacionalnom razmišljanju odvijao se različitim brzinom u različitim kolonijama. Utjecaj na njega vršile su brojne institucije i događaji, razne religijske organizacije, interkolonijalni planovi obrane i širenje različitih interpretacija kolonijalne prošlosti (Broderick, 2003: 7). Sve više širilo se mišljenje o Americi kao o velikoj zemlji, koja se mnogo razlikuje od Engleske. Kolonisti koji su putovali van Amerike pisali su kritički o Europi i

Velikoj Britaniji, smatrali ih stranima i predviđali njihovu propast zbog zanemarivanja društvenih ideala. Osjećaj novine u životu kolonijalnih Amerikanaca utjecao je ne samo na Freneaua, već i na ostale pisce da razmotre neke nove književne forme i stilove, koji bi odgovarali samo američkom kontinentu. Pjesma “Amerika sve slavija” je prva pjesma u kojoj su dominantne kolonijalne teme. Freneau se u pjesmi obraća svim dijelovima zemlje: Virginiji, Georgiji, Californiji, Pennsylvaniji, New Yorku, Massachusettsu i ostalima te predviđa jednu sudbinu za sve. On se odriče Velike Britanije i hvali bostonske patriote kao “čvrstu podršku naših ugroženih prava”. Pjesnik vidi Ameriku kao veliku imperiju u razvoju, u kojem će se po prvi put ostvariti osnovni ljudski ideali, među kojima je i sloboda. On ilustrira idealnu Ameriku davanjem obećanja koja su pomalo nejasna i previše optimistična. Zanemarujući vrijeme i mjesto, pjesma pomalo dobiva apstraktan oblik i gubi u estetskom pogledu, a književna sredstva, posebno ona koja vode ka apstrakciji, daju izvjesno političko mišljenje (Adams, 2013:390). Apstraktno poricanje vremena i prelazak od daleke budućnosti ka mitskim počecima potječe iz novog romantizma. Predstavnicima novog romantizma također ističu da sudbina Amerike nije britanska i potvrđuju prezir prema njoj. Optimizam ove pjesme potvrdio je osjećaj koji su imali Europljani, a to je da se Američka revolucija podudara s krajem prosvjetiteljstva i da označava novi početak povijesti, kada se čovječanstvo pripremalo da realizira neispunjeno obećanje za dobrim životom (Palmer, 1959: 257).

Iako je Freneau pjevao o Americi kao utopiji i zemlji u kojoj će se ostvariti sva ljudska prava i ideali, realnost je bila drugačija. Amerika je bila zemlja u kojoj se na ropstvo gledalo blagonaklono. O ovom paradoksu liberalizma 18. stoljeća govori Susan Buck Morss u svojoj studiji *Hegel, Haiti i Univerzalna povijest (Hegel, Haiti, and Universal History)*. Prema njenom tvrđenju, ropstvo je u prvoj polovici 18. stoljeća postalo centralna metafora zapadnjačke političke filozofije, a sloboda koju je Freneau priželjkivao promatrana je kao njegova antiteza (Morss, 2009: 21). Eksploatacija milijuna kolonijalnih robova bila je prihvaćena kao dio realnosti čak i kod onih mislilaca koji su propagirali slobodu kao prirodno i neotuđivo pravo ljudi. Čak i kada su teoretski zahtjevi za slobodom transformirani u revolucionarnu borbu na političkoj sceni, bilo je moguće da ropska kolonijalna ekonomija, koja je sve to vrijeme funkcionirala, ostane pod velom tajnosti.

Morss tvrdi da ne čudi što ovaj paradoks nije uzbunjivao logiku aktera ovog perioda i povjesničara koji su pisali o njemu neposredno nakon njegovog završetka. Ono što čudi je da današnji povjesničari i proučavatelji američkog ustavno-revolucionarnog perioda i dalje konstruiraju povijest Zapada kao narativ ljudske slobode (Morss, 2009: 22). Revolucionarni kolonisti u borbi za slobodu, prava i nezavisnost

² Prijevod svih tekstova s engleskog: Janjatović M. Violeta, “...of liberty and life, sweet liberty! / Without whose aid the noblest genius fails.”

oslonili su se na principe i teoriju Johna Lockea. Oni su se pozivali na teoriju prirodnih i neotuđivih prava, ali su u isto vrijeme kao robovlasnici uviđali paradoks i proturječnost njihovih tvrdnji. Bilo je među očevima nacije koje je slavio Freneau i onih koji su uviđali loše strane ropstva, poput Benjamina Rusha ili Thomasa Jeffersona, bilo je i protesta protiv ropstva, bilo je i kolonija koje su pod utjecajem istih donijele zakone o ukidanju ropstva. Ipak ono čega je još bilo i što se prema mišljenju Susan Buck Morss ne može poreći, jest to da je nova nacija, rođena u slobodi, tolerirala tu užasnu proturječnost i upisala je u Ustav Sjedinjenih Američkih Država (Morss, 2009: 35).

Po povratku s Princetona, Freneau je odlučio otići u Philadelphiju gdje je započeo studij prava. Nema sumnje da je tamo bio posvećen sudu, studijama i zakonu, ali njegova sentimentalna priroda, kao i njegova ljubav prema poeziji, otkrila mu je i drugu stranu Philadelphije (Axelrad, 1967: 40–41). U Philadelphiji se naime nije zanemarivao duh učenja, kao što je to bio slučaj u nekim drugim kolonijama. Bilo je puno ljudi koji su se bavili poviješću, medicinom, muzikom, ali i pokretom za ukidanje ropstva, nečim što je privuklo posebnu pažnju mladog Freneaua. U Philadelphiji je Freneau upoznao i Francisu Hopkinsona, koji je uz karijeru odvjetnikai satiričara, pokazivao aspiraciju i ka poeziji i umjetnosti. U Philadelphiji je Freneau također otkrio da ne posjeduje talent za govorništvo, koje se podrazumijevalo na sudu, kao ni um koji bi sa sigurnošću mogao razlučiti dobro od zla. Zaboravivši u potpunosti na prvobitnu namjeru zbog koje je otišao u Philadelphiju, Freneau je u sljedećem periodu bio posvećen pisanju, a proizvod toga bio je pamflet koji se zapravo sastojao od 24 strane pjesama koje je u međuvremenu napisao. Iako je nakon objavljivanja ovog pamfleta bio sretan zbog svog uspjeha, to nije rješavalo njegovu tešku financijsku situaciju i bio je svjestan činjenice da pjesnici u to vrijeme nisu mogli živjeti samo od svog rada.

Ubrzo nakon toga Freneau je odlučio ponovo otići Princeton, gdje je Brackenridge tada radio kao upravnik i gdje je upisao studij teologije. Jeli na njegovu odluku utjecala majka, koja ga je stalno podsjećala na želju njegovog oca da postane svećenik, ili je i sam shvatio da bi mu ta profesija više odgovarala od drugih u kojima se već okušao, ostat će pitanje. Ipak, tijekom boravka na Princetonu ponovo je počeo s pisanjem poezije, i to nekih neobičnih pjesama, koje su govorile o situaciji u Americi, i koje su nosile inovativne i iznenađujuće ideje. Ovaj put je, objavljujući zbirku pjesama, po prvi put odlučio potpisati sebe kao autora zbirke. "Američko selo" ("American Village") jedna je od pjesama u ovoj zbirci, koja je po temama u potpunosti američka, iako pokazuje neke karakteristike stila Vergilija, Milтона, Popea, Goldsmitha i njegove pjesme "Napušteno selo" ("Deserted Village"; Patee, 1902: 3:381–394). Ipak, Goldsmithovo selo, gdje se bogatstvo akumulira, a ljudi odumiru, posljedica je industrijalizma, dok Freneau-

ovo malo uspavano selo nije još uvijek njime zaraženo i pjesnik se nada da će uvijek i ostati mjesto slatkih izvora života i raj neograničene ljepote. Freneau u ovoj pjesmi pjeva o prirodnim ljepotama Amerike, žali zbog ratova u Europi i predviđa svoj život na selu. On izražava svoju veliku ljubav prema jednostavnoj usamljenosti, širokim horizontima i ljudima koji, svatko sa svog posla, dolaze noću umor-ni, ali sretni. U ovoj najranijoj američkoj pjesmi, Freneau ispituje prirodu zemlje koju toliko voli, zemlje koja je lijepa i slobodna koliko i sama priroda. Kaže da su nekada na zemlji svuda vladali sreća i mir, dok su sada ratovi i sukobi. On ipak misli da Amerika može povratiti to prvobitno stanje svojim predjelima, brdima i planinama. Nakon idile koju opisuje, Freneau kaže da Amerika nije pokvarena pohlepom, kao što je bio slučaj s Rimom i Kartaginom (Patee, 1902: 3:386). On ističe da je razlog pada Rima dolazak trgovine, kao što je i život starosjedelaca bio dobar sve dok Kolumbo nije donio rat. Ovo nije bio prvi put da Freneau u svojim djelima govori o Kolumbu. Dok ga je u nekim pjesmama poput "Kolumbovih slika" ("The Pictures of Columbus") hvalio zbog njegovih pothvata, u drugima, kao što su "Američko selo", ali i "Otkriće" Freneau je govorio o njegovoj mračnoj strani. On je kritizirao brutalnost španjolskog kolonizatora koji je prema njegovom tvrdjenju pod plaštom misionarstva nasiljem prisvojio američki kontinent (Heike, 2014: 54). U nastavku "Američkog sela" Freneau također govori da prije Kolumbovog dolaska zemlja nije bila zaražena brigom o samoj sebi, koja sada prijete da će uništiti Britance, kao što su nekada barbari uništili civilizaciju nekog drugog vremena. Ukoliko se ne odupru, Freneau poručuje da bi i Britanci mogli proći kroz isto iskustvo i predati se:

čudnoj sudbini, ipak poznatoj svakoj zemlji
da voliš tuđe, ali ne svoje. (Patee, 1902: 3:387)³

U Americi će se i posljednja ljudska nada srušiti:

... ovim padom,
i sam svijet mora pasti, kao i ona.
Ne preostaju više drugi slobodni regioni,
uzalud se čuveni svijet pretražuje. (Patee, 1902: 3:387)⁴

Priča se zatim premješta na Arktik, gdje jedna žena umire kako bi zaštitila svog sina i muža. Njen muž nastavlja živjeti, ali svakodnevno pati, sve dok joj se na kraju ponovo ne pridruži. Freneau završava pjesmu povratkom u selo, gdje namjerava provesti ostatak života i uživati u poeziji i čuvenim pjesnicima: Miltonu, Drydenu, Popeu i Addisonu (Patee, 1902: 3:393). Bez obzira na činjenicu što pjesnik pravi jasnu

³ "Strange fate, but yet to ev'ry country known, / to love all other riches, but its own".

⁴ "... by this decay, / the world itself must fall as well as she. / No other regions latent yet remain, / this spacious globe has been research'd in vain".

razliku između Europe i Amerike i ističe značaj američkih prirodnih bogatstava i nevinosti kao glavnih aduta u borbi, ukoliko usporedimo ovu pjesmu s pjesmom "Amerika sve slavija", jasno se zapaža korumpiranost pastoralne nevinosti Amerike, čijom je slavom Freneau započeo svoju pjesničku karijeru (Marcus, 2009: 68).

U drugoj pjesmi iz iste zbirke "Otkriće" ("Discovery") primjetan je značajno veći razvoj njegovih poetskih vještina (Patee, 1902: 1:85–89). U ovoj pjesmi Freneau opet daje sliku Amerike čija je jedina strast sloboda. On govori o starim osvajačima i o tome kako su ugnjetavali narod bez zaštite, koji bi im se našao na putu. Ova pjesma prenosi pjesnikov gnjev i prijezir prema ratnicima, onim antičkim, ali i ovim modernim, koji uništavaju dušu čovjeka i kaže:

Što su svi ratovi, gdje god pratili njihova djela,
već samo tužne bilješke sramote našeg svijeta
(Patee, 1902: 1:87).⁵

On još ističe da vojnici, ratnici, nisu bili jedini odgovorni za ovo rušenje, već da su dio toga bili i svećenici. Spominjanjem svećenika kao sudionika u rušenju svijeta Freneau je svjesno riskirao svoju budućnost jer je znao da to nikako ne može biti dobro za nekoga tko je studirao teologiju i planirao nositi svećeničku odoru (Axelrad, 1967: 43).

Po prvi put u povijesti zemlje, poezija jednog pjesnika izražavala je ljubav prema slobodi i zvučala kao jasan poziv na demokraciju u svijetu. Za razliku od nekih drugih pjesnika puritanskog porijekla, Freneau je više bio zaokupljen budućnošću mladog kontinenta nego prošlošću i tradicijom starog. Za njegove prethodnike, raj je bio jedina realnost. Ono dobro mjesto nije bilo ovdje, već je dolazilo nakon života (Parrington, 1927: 85). Za Freneaua je, ipak, jedina realnost bio upravo taj malo poznati svijet Amerike sasvojim snovima i nadama, a raj se morao tražiti na Zemlji. U toj potrazi, on je nažalost shvatio da ne može živjeti od onoga što najviše voli raditi pa je ostatak života uz pisanje poezije obavljao i razne druge poslove, pokušavajući zaraditi za život i stabilizirati svoju financijsku situaciju.

Nakon Princetona, Freneau je prešao u Somerset gdje se neko kratko vrijeme bavio nastavničkim poslom. U tom periodu sukob između kolonija i Velike Britanije postajao je sve izraženiji. Iako je bio udaljen od nemira u kolonijama, Freneau je bio izuzetno zabrinut zbog događaja koji su prethodili eskalaciji sukoba u Lexingtonu i Concordu. U pjesmi "Kolumbove slike" ("The Pictures of Columbus") on iskazuje svoju veliku zainteresiranost za slobodu (Patee, 1902: 1:89–123). U prvom dijelu pjesme, on slavi Kolumba kao vrsnog moreplovca koji je bio mnogo ispred svog vremena, zatim u nastavku opisuje

nesretne okolnosti njegovog putovanja, suđenje i tragičan kraj u okovima. Preko pitanja slobode za Kolumba, Freneau ispituje pitanja slobode u Americi uopće i dolazi do zaključka da:

... ovdje nema kraljeva, tirana da donose tako teške zakone
kojima bi srušili ovu lijepu slobodu;
ovdje nema sumornih zatvora da zatvore očajne ljude;
svi, svi su slobodni – ovdje vladaju Bog i priroda
(Patee, 1902: 1:117)⁶

I u ovoj pjesmi, oslanjajući se na svoj instinkt vječnog u središtu prolaznog, Freneau govori o modernoj i dobroj budućnosti Amerike. Kao i u ranijim pjesmama, i u ovoj je na prvom mjestu tema slobode. To za njega nije nešto što bi trebalo ostvariti za dobrobit vlastite zemlje. On teži slobodi zbog sebe samog i nada se da će je dobiti kada jednog dana ode iz Somerset:

Ipak, u ovoj sumornoj tami ležat ću,
i udobnost neku naći ću u ovom mom zamišljenom hladu,
kada sjećanje naslika i zlatne želje pokaže,
moj rad nagrađen, a moje muke naplaćene
(Patee, 1902: 1–122).⁷

Upravo ispisujući ove stihove, on shvaća da teologija nije za njega i da mu posao svećenika teško može donijeti željeno bogatstvo i nezavisnost u životu. Ipak, vrijeme koje je posvetio proučavanju teologije kasnije će se ispostaviti kao korisno, kada u svojim pjesmama ili proznim djelima bude postavljao pitanje gdje se to nalazi pakao i kada bude lako nalazio odgovor da je pakao u svijesti zlih ljudi. U samom životu postoji nagrada, ali i kazna za čovjeka. On je tvrdio da na Zemlji postoji zadovoljstvo, ali i bol. Oni su ovdje, a ne u paklu ili u raj. Ljudska vjera, po njegovom mišljenju, treba ići u korak s ljudskom nadom, a nada u korak s realnošću ovog svijeta. Freneau također postavlja pitanje imali uopće nade na ovom svijetu. U odgovoru koji daje naziru se njegova deistička razmišljanja. On kaže da postoji Bog i da to nitko ne poriče, ali da su ljudi i dalje osuđeni da žive, pate i umiru. To je po njegovom mišljenju, sudbina svih ljudi. U Americi je bilo malo lakše omekšati tu sudbinu i učiniti je ljepšom. U Americi, narod se bar mogao radovati boljoj zemlji i boljem životu nego na bilo kojem drugom mjestu (Adkins, 1949: 60). Nada u bolji život, bolju i sretniju budućnost je nešto što kod ljudi uvijek postoji i što se bez sumnje ne može osporiti, ali, kako ističe Susan Buck Morss, ono što se izdvaja kao paradoks ovakvog Freneauovog viđenja

⁶ "... no tyrant kings enact hard laws to crush fair freedom here; / No gloomy jails to shut up wretched men; / All, all are free! Here God and nature reign".

⁷ "Yet, in this joyless gloom while I repose, / Some comfort will attend my pensive shade, / When memory paints, and golden fancy shows / My toils rewarded, and my woes repaid".

⁵ "What are all wars, where'er the marks you trace, / But the sad records of our world's disgrace?"

situacije u Americi je da on pjeva o Americi kao o slobodnoj zemlji bez lanaca, bez zatvora, s jednakim pravima, zemlji u kojoj vladaju samo Bog i priroda, a da je Amerika 18. stoljeća u kojoj je živio bila zapravo naličje svega toga (Morss, 2009: 21).

S obzirom na to da je Freneau u međuvremenu potpuno odustao od razmišljanja o religiji i od karijere profesora, on je u tom periodu morao naći smisao života i potražiti ga u slobodi izbora i u svom radu u kojem je izražavao tu istu slobodu, koju je želio i za svoju zemlju. Iako nije poricao veliku ulogu i društvenu angažiranost poezije, učinilo mu se da tada nije bilo najbolje vrijeme za nju. Nemiri u kolonijama postajali su sve veći. Vlada je donosila nove zakone, a kolonisti su bili sve nezadovoljniji. U Philadelphiji se sastao Prvi kontinentalni kongres koji je razmatrao ujedinjenu reakciju kolonija protiv opasnosti koja im se bližila. S početkom 1775. godine i sa sastajanjem Drugoga kontinentalnog kongresa, Freneau je, shvativši da u Somersetu nema više ništa što ga vezuje za to mjesto, otišao u kraći posjet majci (Axelrad, 1967: 52–53).

2.2. U susret revoluciji

Dolaskom u New York, Freneau je naučio više o ozbiljnosti sukoba i revolucije koja se bližila. Pitao se kuda sve to vodi. New York je tada bio grad od 25.000 stanovnika. Barovi su uvijek bili puni. Bio je to grad bogatih ljudi, ali i grad trgovaca, mehaničara i radnika. Narod je bio spreman za borbu. U vrijeme njegovog dolaska, bostonska luka bila je zatvorena, a grad je okupirala britanska vojska predvođena generalom Gageom. U New Yorku je Freneau posvjedočio postavljanju Stijega slobode, visine 25 metara. On nije bio tu onda kada su oni kojima nisu bila ugrožena prava i koji nisu brinuli zbog sukoba što se bližio, isjekli kip na 13 dijelova, možda tako simbolički pokazujući neujedinjenost trinaest kolonija. U čast podizanja novog kipa, Freneau je pripremio prikladnu pjesmu, koja je pročitana okupljenima, a kasnije tiskana i podijeljena ljudima u gradu (Leary, 1964: 54–55). New York je tada bio sjedište lojalista, pa je ovakav vid propagande dobro došao kolonistima iz redova patriota. Freneau je bio konačno dirnut dešavanjima unutar kolonija i u pjesmi je istakao ono što se tražilo od svakog kolonizatora. Ovo nije bila pjesma nalik njegovim ranijim pjesmama, u kojima je izražavao nade i želje za budućnost. Ovo je bila pjesma koja je pozivala sve na akciju. Pjesmu je nazvao "Novi Stijegu slobode – čuvaj se" ("The New Liberty Pole – Take Care") i obraćajući se direktno njemu rekao:

Oduzeto od šume, ovo počasno drvo
posvećujemo slobodi.

Ovdje neka stoji dokle god ima vremena
ili dok sloboda uz razum vlada.

(...) Neka se približe noću i danju,

neka pokušaju novi napad
i uslijedit će brza osveta (Freneau, 1822).⁸

Ukoliko uzmemo u obzir to da se Freneau uvijek suzdržavao od nasilja, možemo zaključiti da su ovo bile izuzetno jake riječi za njega. Ipak, bile su mnogo umjerenije od riječi njegovog prijatelja Madisona, koji je svima onima koji su postavljali uopće pitanje konflikta s Velikom Britanijom prijetio perjem i katranom. Freneau je za razliku od njega, kao i veliki postotak kolonizatora, još uvijek gajio nadu o pomirenju. Smatrao je da je Velika Britanija bila stroga, ali da je ipak pomagala kolonijama i čeznuo je da opet dođe vrijeme kada će "ona ponovo biti u našim srcima" (Davidson, 1973: 15).

Prema navodima Colina Wellsa, ovakvi Freneauovi stihovi, poput mnoštva drugih koji su nastali kao reakcija na brojne zakone i uredbe Velike Britanije, ilustrirali su emocionalnu krizu između imperijalne vlasti i kolonijalne autonomije. Govoreći o različitim osjećajima koje je Freneau izražavao, Wells ističe da poezija otkriva unaprijed opisanu tenziju tako što s jedne strane izražava želju za pobunom, a s druge podjednaku želju za pomirenjem. Poezija uspostavlja balans između ove dvije strane upravo zato što njena forma dozvoljava različite osjećaje koji mogu biti artikulirani nekoliko stihova ili čak u istoj strofi, kao što se može vidjeti na primjeru Freneauove pjesme (Wells, 2018: 37–38).

Međutim, kada su u New York stigle vijesti o sukobu u Lexingtonu i Concordu, Freneau je bilo jasno da do pomirenja više nikada neće doći. Pokolj koji je uslijedio kod Bunker Hilla označio je početak revolucionarnog rata. Drugi kontinentalni kongres je 15. Lipnja 1775. godine proglasio Georgea Washingtona za glavnog komandanta kolonijalne vojske, koja se pripremala braniti slobodu Amerike. U ovoj borbi i Freneau je bio aktivan sudionik. On se borio ne puškom u ruci, već koristeći sav svoj poetski zanos i umijeće. Objavljivao je satire uperene protiv Britanaca. Istog mjeseca objavio je pjesmu "Liberate Nos Domine", u kojoj je malo artikuliranije izrazio poziv na nezavisnost, uz molitvu Bogu da oslobodi njegovu zemlju. Ova pjesma imala je više karakter propagandnog djela, a manje vrijednih poetskih stilskih karakteristika. Navodeći britanske vojskovođe i njihova nedjela, Freneau završava pjesmu molitvom:

Iz kraljevstva koje maltretira, viče i kune
šaljemo do neba naše želje i molitve
da, ako razjedinjeni, slobodni još uvijek možemo biti,
a Velika Britanija može nastaviti dalje
i biti ukleta ukoliko to želi (Bailey, 1809: 1:161–162)⁹

⁸ "Seized from the woods, this honored Tree, / We dedicate to Liberty; / Here may it stand while time remains, / Or liberty, with reason reigns. / ...Let them advance by night or day, / Let them attempt a new affray, / And speedy vengeance will ensue..."

⁹ "From a kingdom that bullies, and hectors, and swears, / We send up to heaven our wishes and prayers / That we, disunited, may freemen be still, / And Britain go on – to be damned if she will".

Iako je ova pjesma otvorenije pozivala na otpor Velikoj Britaniji i na proglašenje nezavisnosti, Freneau je bio svjestan činjenice da je i dalje bilo mnogo onih koji su vjerovali da se narušeni odnosi mogu nekako popraviti. Vjerojatno još uvijek nisu bili spremni za taj posljednji korak koji bi ih zauvijek odvojio od ekonomskih, kulturnih i političkih veza koje su im pomagale svih prethodnih godina. Sve čega su se sjećali, uključujući običaje, pa čak i vlastite živote, bilo je u vezi s Engleskom. Philipa Freneaua je osobno pogađalo to što su svi njegovi poetski uzori također bili engleskog porijekla. On je zato još uvijek smatrao da nije došlo pravo vrijeme za punu nezavisnost, iako je otvoreno izražavao svoje nezadovoljstvo kraljem i Velikom Britanijom. Razlog tome možda je bilo to što se nije nalazio na samom poprištu sukoba i što je o njemu samo slušao, a možda i to što je u New Yorku bilo većinsko torijevski opredijeljeno stanovništvo. Govoreći o New Yorku, bogatiji sloj stanovništva uglavnom je bio za torijevce. S druge strane, obični ljudi su bili ti koji su pomagali i sudjelovali u organizacijama poput "Sinova slobode". Svi oni vrijedno su radili i spremali se za sve izvjesniji rat (Forman, 1902: 517). To je donekle i utjecalo na njegovu odluku da tada ostane u New Yorku. Naime, nakon Concorda i Lexingtona, koji su ga iz njegovog svijeta nerealnog vratili u svakodnevicu, Freneau je lutao između Monmoutha i Philadelphije. On je obožavao Philadelphiju, jer je to bio Franklinov grad, drugi Brackenridgeov dom, kao i dom mnogih studenata Princetona. Od jeseni 1774. godine, to je postao i upravni centar, tj. centar vlade u kolonijama. U njega su dolazili političari i stranci, imao je poznate biblioteke, škole i "Američko filozofsko društvo". S druge strane, u New Yorku je bilo uzbudljivo za pripadnike vigovaca. Bilo je to dobro tržište za patriotske stihove. U periodu od lipnja do studenog iste godine, Freneau je napisao nekoliko desetina pjesama o aktualnim događajima u kolonijama. Ove pjesme nisu imale neku posebnu književnu vrijednost, ali su služile određenom cilju – ismijavanju torijevaca i britanskih službenika. Neke su bile u stihu, neke u prozi, ali ono što im je bilo zajedničko jest velika popularnost.

Iako je New York i dalje činilo većinski torijevski opredijeljeno stanovništvo, situacija se i u ovoj koloniji približavanjem rata počela mijenjati. Mnogi pripadnici torijevaca odlazili su nazad u Englesku u namjeri da sačuvaju svoje bogatstvo i živote. Njima se nikako nije sviđalo nasilje ni vulgarnost patriota, boraca za slobodu, koji nisu ništa posjedovali, pa tako nisu ni brinuli za posjede drugih ljudi. Za one koji su se ostajali boriti, zemlja u kojoj su živjeli bila je Engleska, a oni engleski državljani, bez obzira što Amerika tvrdila. Za njih je ovo bio građanski rat (Greene, 1943: 131). S druge strane, za većinu farmera, trgovaca, zanatlija i imigranata Amerika je bila jedini dom. Njihova sjećanja su bila sjećanja ljudi koji su na tlo Amerike došli u potrazi za boljim životom. Na taj način je razmišljao i Freneau. Njegove misli

podudarale su se s njihovim. U periodu koji je dolazio, Freneau je postao borac i borio se na način koji je najbolje poznavao. Pisao je pjesme kojima je ohrabrivao široke mase, uplašene zbog blizine revolucionarnog rata. Njegov udio u borbi kroz stihove pjesama i satira, bio je jednak udjelu onih koji su s puškom u ruci branili tlo Amerike. Kao što je to bio slučaj i s nekim drugim pjesnicima u nekim drugim ratovima, i Freneau je u američkom revolucionarnom i građanskom ratu postao inspiracija.

Dana 6. Srpnja 1775. godine, *New York Journal* objavio je da se u knjižarama može kupiti nova pjesma Philipa Freneaua. U oglasu je pisalo da je pjesma za sve one koji istinski vole ovu zemlju, koja je nekada bila u razvoju. "Američka sloboda" ("American Liberty") bila je još jedan Freneauov glasni otpor Britancima. On je uputio pjesmu svim onim patriotima koji se već bore protiv trupa generala Gagea u Bostonu, ali i onima koji su se još uvijek dvoumili i razmišljali o posljedicama. Ova pjesma je uspjela da zabilježi mješavinu neodlučnosti, s jedne strane, i prkosa, s druge, koji je karakterizirao osjećaje brojnih kolonista u periodu prije objavljivanja Paineovog pamfleta *Zdrav razum* (*Common Sense*; Paine, 1995) i otvorenog poziva na nezavisnost (Marcus, 2009: 68). Pjesma možda nije bila dopadljiva višim slojevima društva, ali je svakako bila razumljiva običnom narodu. Freneau je istakao u pjesmi da on, osobno, "nije neustrašivo trčao u krvavu borbu". Ipak, veće zadovoljstvo predstavljalo mu je da umre nego da izgubi slobodu (Patee, 1902: 1:142–152). Bez sumnje, mjesto o kojem je Freneau pjevao, to mjesto gdje je bilo bolje umrijeti nego izgubiti slobodu, bilo je u Bostonu, a ne u New Yorku, gdje je bilo tek nekoliko sporadičnih sukoba (Carp, 2010: 217). Po objavljivanju ove pjesme, njegova uloga postala je očigledna. On je postao pripovjedač, kroničar, netko tko je poticao narod na borbu, kao i netko tko je svojom poezijom rasplamsavao strasti koje su morale biti upaljene da bi se ugasile vatre tiranije. Ova pjesma je bila i više od poziva na akciju. Pjesnik se saginje da bi pobijedio, ali se i na krilima izdiže uz pomoć stihova koji inspiriraju i uz nadu, slično kao što su nekada njegovi preci prešli ocean i borili se da posiju sjeme slobode na tlu novog kontinenta. Ono što su oni propatili nekada, to su sada morali ponoviti kolonizatori (Axelrad, 1967: 63). On postavlja pitanje: "Ima li nekog tko odustaje?" i odgovara:

Velike duše postaju hrabrije kada se bore za svoju
zemlju,
prezrite porobljivače i njihove zakone
(Patee, 1902: 1:150).¹⁰

On u nastavku kaže da moraju biti ujedinjeni i snažni u borbi i da cijela zemlja mora biti pokrenuta na akciju. On se obraća kongresu riječima:

¹⁰ "Great souls grow bolder in their country's cause, / Detest enslavers, and despise their laws".

O čuveni kongresu,
prihvati ovu skromnu pjesmu,
mali doprinos koji pjesnik može dati;
O tebi ovisi buduća sudbina Columbije
slobodni azil ili bijedna država. (Patee, 1902: 1:150)¹¹

Upotrebom imena “Columbia”, Freneau koristi termin koji je do tada korišten jedino kada se govorilo o uniji svih kolonija. U isto vrijeme, dok traži podršku od kongresa za sudjelovanje u revolucionarnom ratu, on ističe i važnost toga da se ljudi bore do kraja i istraju u borbi:

Oh, ukoliko taj dan, koji nebo sprečava, mora doći,
i očevi, muževi i djeca suoče se sa svojom propašću,
neka jedan hrabri početak prethodi toj propasti
i pokaže svijetu da Amerika može krvariti.
Jedan zvuk groma podiže ponoćni grom,
a jedan posljednji plamen šalje Boston u nebo.
(Patee, 1902: 1:151)¹²

Ali, kako ističe on, kraj ne može biti jedan posljednji plamen. Grad može biti uništen i ljudi mogu umrijeti, ali Amerika će preživjeti i napredovati. On predviđa sjajnu budućnost i kaže:

Doći će vrijeme kada na vlasti više neće biti stranci,
niti će nas više brinuti okrutni nalozi s britanske obale...
(Patee, 1902: 1:152)¹³

Ovakve riječi bile su nešto novo što se čulo u kolonijama. Nitko u Americi nije nikada ovako govorio. On je odustao od romantizma, jer je smatrao da je on primjeren nekim starim, obmanutim dušama. Odustao je i od klasika, jer im nije mogao naći mjesto u zemlji i u ljudima koji su bili mladi i odlučno marširali ka slobodi.

Usporedno s pisanjem ove pjesme, Freneau je pisao i kritiku pod nazivom “Monolog generala Gagea” (“General Gage’s Soliloquy”), satiru o britanskom generalu koji se nekada hvalio time da su mu dovoljna samo četiri puka da spriječi nemire u Bostonu (Patee, 1902: 1:152–158). Freneau ismijava Gagea u ovoj pjesmi riječima da je nesposoban poticatelj svih nemira, kao i heroj vlastite zlobe. Riječima generala Gagea on izjavljuje:

Život poput mog je od takve velike vrijednosti,
da ću skriviti kralju, ukoliko je potrebno, samo da
napredujem.

Slučajni metak ispaljen iz puške može prostrijeti moje
srce i uništiti Nortove namjere (Patee, 1902: 1:154)¹⁴

Ovo je bila samo prva u nizu satira upućenih britanskom generalu Gageu, a već u sljedećoj pjesmi “Obraćanje Amerikancima, povodom glasina o približavanju Hesijanaca, Waldekera i dr.” (“Address to the Americans on the Rumoured Approach of the Hessians Forces, Waldeckers & c., 1775”), Freneau govori o Gageovoj prijetnji da će strijeljati kao pobunjenike sve vojnike iz Washingtonove vojske, koje budu uhvatili i zarobili njegovi vojnici (Bailey, 1809: 1: 204–205). Freneau u ovoj pjesmi pita: “Pobunjenici? Što su to pobunjenici? Što je to pobuna?” Pokušavajući naći odgovor, on kaže:

Smatra li se kontrola lukavih žandara,
poštovanje naše slobode i prijezir prema riječi rob;
smatrali se protest protiv tiranskih zakona
i naoružavanje za osvetu iz pravednih razloga
pobunom? – to je bezopasna stvar
(Bailey, 1809: 1: 204).¹⁵

Umjesto dotadašnjeg umjerenog stava i preispitivanja razloga izbijanja sukoba, Freneau je retorikom Tomasa Painea i njegovog *Zdravog razuma* završio ovu pjesmu direktnim pozivom ljudima da se naoružaju i da mačevi i puške odluče o njihovoj sudbini (Baumgartner, 2019: 23). Howard Zinn u svojoj studiji *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država (A People’s History of the United States)* govori upravo o značajni snazi ovakvog njegovog poziva i retorike uopće, kao i o emocionalnoj manipulaciji kao jednoj od glavnih političkih strategija koje su koristile vođe Američke revolucije. Zinn analizira jezik slobode i jednakosti koji je odisao retorikom ne samo Freneaua, već i brojnih drugih autora i političara tog perioda i zaključuje da je upravo on odgovoran za obmanjivanje ljudi da mogu živjeti u časnoj i moralnoj zemlji. Prema njegovom tvrđenju, bio je to jezik potpuno podoban da ujedini veliku grupu razjedinjenih kolonizatora, da smiri tenzije između viših i nižih klasa, izrazi nezadovoljstvo koje su svi osjećali prema Velikoj Britaniji i na kraju dovoljno snažan da bude pogonska snaga patriotskom pokretu otpora (Zinn, 2005: 68–75).

Freneauova sljedeća satira “Putovanje u Boston” (“A Voyage to Boston”) dokazuje njegovu dosljednost tom novom stavu i retorici snažnog otpora tiraniji (Patee, 1902: 1:158–182). Kao i neke druge pjesme iz ovog perioda, i ova pjesma sadrži malo one prave poetske ljepote ukoliko se ona i mogla očekivati u društveno angažiranoj poeziji. “Putovanje u Boston”

¹¹ “O Congress fam’d, accept this humble lay, / The little tribute that the muse can pay; / On you depends Columbia’s future fate, / A free asylum or a wretched state”.

¹² “O if that day, which heaven avert, must come, / And fathers, husbands, children, meet their doom, / Let one brave onset yet that doom precede, / To show the world America can bleed, / One thundering raise the midnight cry, / And one last flame send Boston to the sky”.

¹³ “The time shall come when strangers rule no more, / Nor cruel mandates vex from Britain’s shore”.

¹⁴ “A life like mine is of no common worth, / I’ll wrong my King if I should sally forth. / A random bullet from a rifle sent / Might pierce my heart, and ruin North’s intent”.

¹⁵ “If to control the cunning of a knave, / Freedom respect, and scorn the name of slave / If to protest against a tyrant’s laws. / And arm for vengeance in a righteous cause. / Be deemed rebellion – ’tis a harmless thing”.

je nekoliko puta objavljivano u formi pamfleta u Philadelphiji i dijeljeno vojnicima kao poticaj njihovog morala i molba da ustraju. Freneau nas u ovoj pjesmi vodi na imaginarno putovanje kroz Boston, skriven magičnim prslukom pod kojim je nevidljiv. On prisluškuje razgovore generala Burgoynea i Gagea, Percyja i Howea, predstavljajući ih, jednog za drugim, dok se u njihovom zamišljenom govoru smjenjuju divljenje prema neprijatelju i osuda zbog njihovih neuspjeha. Freneau ipak upućuje nekoliko velikodušnih riječi engleskim vojnicima i kaže da oni bar obavljaju ono što je zadatak njihove zemlje, za razliku od onih koji su rođeni u Americi i koji umjesto da pomažu ratne napore svoje zemlje, pomažu Britancima u njihovim krvavim poslovima. Freneau pita:

Što je torijevac?

Nebo i zemlja otkrivaju! Kakvo čudno slijepo čudovište to ime skriva” (Patee, 1902: 1:174)¹⁶

On postavlja ovo pitanje reda radi i u nastavku opisuje torijevca kao čudovište praznog srca. Ovaj njegov portret torijevaca, kao i komentari o borbi za slobodu, njegova pohvala vrlina patriota i kritika mana neprijatelja, kao i njegovo inzistiranje na nezavisnosti, bili su veoma značajan dio revolucionarne borbe, ono što je izmučenom narodu i vojsci upravo trebalo da bi nastavili borbu. Kako navodi Colin Wells, značajna uloga pjesnika u javnoj sferi evidentna je od početka pjesme, kada se upoznajemo s protagonistom, za kojega se ispostavlja da je isto pjesnik i koji sjedi i žali zbog svog trenutnog zatočeništva, sve dok ne odluči da je vrijeme da ustane i da se bori za slobodu i prava svoje zemlje. Ne zna se, kako ističe Wells, je li ova pjesma otkrila Freneauovu istinsku želju da sudjeluje u borbi u Massachusettsu, ali ono što je sigurno je da mu je pjesma omogućila da tu borbu bar fiktivno proživi (Wells, 2018: 99). “Putovanje u Boston” predstavlja i ono što je Michael Warner nazivao “fantazija publiciteta” ili jednostavno izmišljeno rješenje za sve strahove koje su osjećali Amerikanci tijekom 18. Stoljeća zbog pretpostavke da je privatnost predstavljala prijetnju društvenom i političkom poretku (Warner, 1990). U ovom slučaju, prema Wellsovima, “fantazija” ne uključuje samo umjetno kreiranu nevidljivost, već pjesnikovo inzistiranje kroz stihove cijele pjesme na tome da se samo vrijednim radom u razotkrivanju stvari skrivenih od javne sfere, patrioti mogu zaštititi i obraniti svoju zemlju (Wells, 2018: 99).

General Gage koji je bio na meti nekoliko Freneauovih satira, u međuvremenu je opozvan, ali to nije spriječilo Freneaua da mu uputi još jedan konačan udarac u satiričnoj pjesmi “Ispovijest generala Gagea” (“General Gage’s Confession”, Patee, 1902: 1:189–195). Ova pjesma bila je u formi pamfleta na osam

stranica, a govorila je o tome kako su se na sudu našli ne samo general Gage, već i crkva koja mu je pružala pomoć tijekom cijelog perioda ratnih operacija. Zbog njihovih nedjela, oni su zajedno osuđeni za zločine protiv čovječnosti. Iako se za njihove zločine ne bi mogla naći primjerena kazna, Freneau zadovoljstvo i kaznu za njih nalazi u tome što je pjesma postala moćno propagandno djelo u borbi za slobodu, a u isto vrijeme i kritika sadašnje situacije (Hayes, 2008: 509). Moć Britanaca je u ovoj pjesmi prikazana kao ojačana, a zaslužna za to je bila anglikanska crkva. Zbog toga Freneau, kao nekadašnji student teologije, promatra religije kao podjednake neprijatelje i slobode i Amerike.

Još od dana provedenih na koledžu i članstva u klubu vigovaca, Freneau je razvio mišljenje o sudbini Amerike i Amerikanaca kao slobodnih ljudi i vjerovao je u demokratski način ostvarenja tog cilja. Povlačenjem Britanaca iz Bostona, počeo je vjerovati da je to ipak moguće (Leary, 1964: 60). U New Yorku je situacija bila ista. Bilo je mnogo torijevaca, ali je i broj pobunjenika svakim danom rastao. Bilo je i onih koji nisu bili na strani pobunjenika, ali daleko od toga da su bili i na strani Britanaca. To su bili pripadnici viših klasa kojima su podjednako smetali napadi na prava Amerikanaca, ali i sve češći napadi na profit koji su stanovnici Amerike ostvarivali. Oni su sve više postajali svjesni činjenice da moraju biti spremni na sve, i da ni sam život ne bi mogli cijeliti bez slobode.

O toj složenosti i heterogenosti klasnih interesa što su se prelamali u Americi za vrijeme ustavno-revolucionarnog perioda govori se u studijama Charlesa Bearda koji je isticao ekonomsku pozadinu politike u građenju američke demokracije. Jedna od njegovih glavnih teza je da je ekonomija američkih kolonija bila u direktnoj vezi s izbijanjem revolucije i kasnijim formiranjem Sjedinjenih Američkih Država. Iako je većina drugih autora, poput Bernarda Baylina, tvrdila drugačije i u prvom planu isticala političke ideale, Beard je tvrdio da su nemiri koji su doveli do Deklaracije o nezavisnosti, a zatim i do Rata za nezavisnost bili motivirani osobnim interesima očeva nacije. On je, govoreći o klasnim razlikama, istakao da je nejednaka raspodjela bogatstva na kojoj se temeljilo američko kolonijalno društvo dovela do stvaranja suprotstavljenih strana i interesa. Beard je vjerovao da su u ranom američkom društvu postojale dvije klasne i ekonomske grupe, i to: prva, koja je uključivala farmere i one koji su uzimali zajmove od banaka, i druga, u kojoj su bili bankari, trgovci i proizvođači (Beard, 1935: 28). S ovom njegovom tezom je suglasan i Howard Zinn koji, analizirajući razloge izbijanja Američke revolucije, govori o periodu prve polovice 18. stoljeća i kaže da su i tada postojali ekonomski i politički konflikti, ali da oni nisu bili između američkih kolonija i Velike Britanije, već između bogatih i siromašnih kolonista. U New Jerseyju, New Yorku i Sjevernoj Karolini siromašni zemljoradnici protestirali su protiv bogatih zemljo-

¹⁶ “What is a Tory? / Heavens and earth reveal! / What strange blind monster does that name conceal?”

posjednika. U Sjevernoj Karolini je tijekom šezdesetih godina 18. stoljeća radnički pokret uložio žalbu protiv lokalne vlasti zbog velikih poreza i istakao nejednaka prava koja oni kao siromašni i slabi imaju u odnosu na bogate i jake. Zinn tvrdi da su upravo ovakvo nezadovoljstvo iskoristili pripadnici viših klasa, preokrenuli ga u svoju korist i mobilizirali bijesnu radničku klasu u Rat za nezavisnost (Zinn, 2005: 59–65). I Beard tvrdi isto u svojoj studiji *Ekonomska interpretacija Ustava Sjedinjenih Američkih Država*. Govoreći o Ustavu kao o prvom službenom dokumentu nove zemlje, on ističe da je Ustav, ali i sam razlog za otpočinjanje Rata za nezavisnost, plod određene grupe ljudi, određene klase, čiji se interesi nisu uvijek poklapali s općim interesima svih kolonizatora i nisu bili čisto nacionalne prirode (Beard, 1935: 235). Očevi nacije su se prema njegovom mišljenju rukovodili ličnim interesima i uključili su u Ustav brojne ideje koje je Beard smatrao konzervativnima i od kojih je malo ljudi imalo koristi. Razmatrajući teoriju Johna Lockea, čije se ideje o neotuđivim pravima ljudi nalaze u temelju Američke i Francuske revolucije, Beard analizira porijeklo i cilj države i zaključuje da se prema Lockeovoj teoriji oni mogu naći u korijenima imovine (Beard, 1945: 13). Ljudi su započinjali ratove i formirali vlade kako bi zaštitili svoju imovinu, a ona im je na taj način, kako tvrdi Beard, određivala status, iznos poreza koji su plaćali i prava koja su imali.

U jednom takvom klasno kompleksnom društvu, uloga pjesnika koji nije bio motiviran osobnim, već interesima cijelog kolonijalnog društva bila je da piše i da svojim djelima pokuša izvršiti utjecaj na one koji su na klasnim ljestvicama zauzimali više pozicije. Freneauove satire možda nisu imale velik utjecaj na kralja i ministre njegove vlade, ali su svakako imale utjecaj na političke neprijatelje vigovaca u New Yorku. Za njih ove satire nisu imale nikakvu vrijednost i bile su uvredljive za njihove obrazovane i osjećajne ljude (Austin, 1968: 96). Ono što su najviše mrzili nisu bile zapravo Freneauove satire, već razlog zbog kojih ih je pisao. Zabilježeni su brojni napadi na mladog pjesnika, a iza njih bili su neki od najvještijih i najelokventnijih učenih ljudi iz redova torijevaca. Za Mylesa Coopera, jednog od njih, koji je bio predsjednik Kraljevog koledža, pjesnikove riječi, kao i sve ono što su vigovci radili, bile su poniženje vrijednosti i sramota za časne umove i pravu gospodu (Marcus, 2009: 69). Oni koji su spremali napade na Freneaua znali su koju metu da traže. Znali su da je dobro da ciljaju na njegov ponos, pa su u napadima iskoristili priliku da iskritiziraju kvalitet njegove poezije i nisu zaobišli činjenicu da je njegova prva pjesma “Američko selo” dobila veoma loše ocjene ljudi priznatih u književnim krugovima. Sa sigurnošću se može reći da djela Philipa Freneaua nisu bila glavni razlog za napade lojalista. Njegove pjesme možda su ih potakle na akciju, ali njihovi pravi razlozi su bili mnogo veći od pjesnika i njegove poezije. Freneau nije znao tko su autori ovih napada na njega, jer

je u to vrijeme anonimnost autora bila česta pojava. Ipak, znao je da im mora odgovoriti. On se sjećao studentskih dana i debata između klubova vigovaca i torijevaca. Ipak, tamo je imao pomoć Madisona i Brackenridgea kad god mu je ona zatrebala, a duh studentskog rivalstva tada je obilježavao njihov sukob. I sada mu je bila potrebna pomoć od ljudi sličnih njemu, od pjesnika, ali nije bilo nikoga u blizini da mu pomogne. U Connecticutu su pjesnici, u odnosu na Freneaua, bili potpuno umjereni u svojim razmišljanjima o revolucionarnom ratu. Jezično obrazovani, pjesnici nisu imali suosjećanja prema vulgarnostima Philipa Freneaua, ni prema njegovoj podršci patriotima. Bilo kakvo ekstremno mišljenje ili ponašanje bilo je u suprotnosti s grčkim konceptom “ništa pretjerano”, a Freneau je po njihovom mišljenju zaboravio, ako je ikada i naučio, ove koncepte i principe klasika (Howard, 1943: 70–77). Ovi mladi pjesnici bili su manje nestalni u odnosu na Freneaua, kome je nedostajao njihov intelekt i književni kapacitet. Njegove pjesme ponovo su okarakterizirane kao nepismene priče koje ne znače ništa (Axelrad, 1967: 68–70).

U satiri “Satira – kao odgovor na neprijateljski napad” (“A Satire – In Answer to a Hostile Attack”), Freneau odgovara ne samo onima koji su osporavali njegovo poštenje, već i svima ostalima koji su ga oklevetali, ali i onim “prijateljima” koji su ostali nijemi tijekom ovih napada i nisu mu pritekli u pomoć (Patee, 1902: 1:206–212). On im poručuje:

Ja se ne miješam u vaše planove.
Vi slijedite svoje studije, a ja ću svoje,
zadovoljno slijedite svoje teološke programe,
slušajte profesore i ispravite svoje teme.
Još neku glupu besmislicu izmislit će um nižeg staleža,
ili dokazati u Svetom pismu ono što se nikada nije
mislilo,
ili zakonom da je zemlja nitkova zalutala,
a da se istina skrila kroz vaš put nalik labirintu
(Patee, 1902: 1:207)¹⁷

Freneau je živio od vlastitog rada i male zarade od pamfleta i kritika. On nije imao sigurne prihode, a na vidiku nije bilo nade da će se to uskoro promijeniti. To objašnjava činjenicu da je upao u još veću depresiju nakon napada na njegova djela. Poezija je i dalje bila njegova ljubav, ali dogodilo se da je pod utjecajem prethodnih događanja i nju izgubio i pitao se hoćeli je i gdje ponovo naći. Dok je Američka revolucija postajala realnost i dok su se drugi pripremali za borbu, drugi koji su voljeli slobodu kao i on, Freneau se otisnuo na more, u karijeru moreplovca, daleko od

¹⁷ “I interfere not with your vast design / Pursue your studies, and I’ll follow mine, / Pursue, well pleas’d, your theologic schemes, / Attend professors, and correct your themes, / Still some dull nonsense, low-bred wit invent, / Or prove from scripture what it never meant, / Or far through law, that land of scoundrels, stray, / And truth disguise through all your mazy way”.

svega što je u prethodnom periodu proživio (Axelrad, 1967: 73–74).

Česta promjena zanimanja ukazuje na to da je sam izbor istog za njega uvijek predstavljao opterećenje. Nakon odlaska s koledža, Freneau je pokušao raditi kao profesor, pa se često zbog nepronalazjenja zanimanja vraćao na razmišljanja o religiji. Ipak, ne uspjevši ni u tome pronaći sigurnost, on je odustao od svećeničkog poziva. Međutim, to nije značilo da je odustao od stava da treba iskoristiti svoj talent u svrhu naroda. On je uvijek bio ispred osobnih ambicija i isticao značaj društvene i moralne odgovornosti. Tako, oslanjajući se na ono u čemu je bio najbolji, na književnost, smatrao je da je mora iskoristiti na najbolji način da poboljša moral društvenog reda američkog naroda. Suočen s kritikom svoga književnog rada, Freneau je postao neodlučan i po pitanju poziva pjesnika. Iz tog razloga često se povlačio, odlazio iz grada na more, na neko skriveno mjesto, daleko od javnog života i društvenih obaveza. Odlazio je bez obzira u kakvoj je krizi bila zemlja, ali istina je da se uvijek vraćao. Vraćao se kući i svom zanimanju. Ovo govori o tome da je bio svjestan svoje društvene uloge i da ju je prihvaćao. To se dogodilo i 1776. godine, kada je Freneau napustio New York, njegove građane i pustio ih da se sami izbore s okolnostima koje su ih snašle, a on se po jednoj priči kao agent njujorške trgovačke firme, a po drugoj kao mornar, ukrcao na brod za West Indies (Forman, 1902: 520). Za razliku od Freneaua koji je uvijek ispred osobnih stavljao potrebe društva, Howard Zinn u svojoj studiji *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država* ističe da to nije bio slučaj s američkom elitom, za koju je revolucija bila samo način da dobije podršku nižih klasa stanovništva i s vremenom preuzme moć od Britanaca. Zinn tako tvrdi da je Američka revolucija najefikasniji sustav nacionalne kontrole izmišljen u moderno doba i da je mobilizacija energije nižih klasa stanovništva od političara, pripadnika viših klasa, a sve za vlastite ciljeve, postala američka politička strategija (Zinn, 2005: 59). Deklaracija o nezavisnosti, koja je done-sena 1776. godine, samo je prema njegovim navodima predstavljala nastavak ovog mita. Ona je govorila o pravima Sjedinjenih Američkih Država da se odupru tiranskoj vladi. Iako je Deklaracija ujedinila kolonizatore, ta nova sloboda o kojoj je govorila nije se odnosila na crnce, Indijance i žene. Zinn tvrdi da je to slučaj u politici i danas kada političari koriste sličan inspirativni jezik dabi postigli siguran konsenzus dok i dalje izostavljaju mnoge grupe ljudi iz tog jezika. Također, Deklaracija je garantirala jednaka prava svim stanovnicima, a zapravo su od nje imali korist samo bogati. Deklaracija je u mnogome počivala na idejama Johna Lockea, ali dok je Locke govorio o vladi koja zastupa sve ljude, on je ignorirao nejednakosti i imovinu koju su ljudi posjedovali. Zinn tako zaključuje da je Deklaracija prevela većinu ljudi na stranu američkih pobunjenika, a da pri tom nije uzdrmala postojeće centre moći (Zinn, 2005: 60–65).

2.3. Američka nezavisnost

Po povratku u Ameriku 1778. godine, Freneau je dočekalo proglašenje nezavisnosti i revolucionarni rat, koji nije uvijek išao na ruku Amerikancima. Odmah po dolasku, odlučio je pomoći onako kako je najbolje znao – poezijom. Jedna od prvih pjesama koju je objavio je “Američka nezavisnost” (“American Independence”, Patee, 1902: 1:271–283). Ova pjesma je bila velika podrška u teškom trenutku za američki narod, trenutku kada je neprijatelj okupirao skoro sve veće gradove, kada je američka vojska bila na rubu iscrpljenosti, a pokret torijevaca bio sve jači. On se obraća posustaloj naciji riječima:

Amerikanci! Osvetite greške svoje zemlje,
vama pripada čast tog zadatka,
izbacite svoje lopove iz ovih zagađenih zemalja
(...)
Ne očekujte mir sve dok se ohola Britanija ne preda,
dok skromni Britanci ne napuste vaša opustošena polja.
(...)
Vaša povrijeđena zemlja jeca dok su oni još uvijek tu
čujte njene jecaje i otjerajte njihove domaćine
(Patee, 1902: 1:282)¹⁸

Ova pjesma napada instituciju monarhije uopće, a zatim i samog kralja Georgea III.

Vama se mogu žaliti kraljevi i moćnici,
vi možete zapečatiti sudbinu potresenog naroda.
Podiže se novi i svijetli, sjajni imperij,
neka njegov temelj bude čvrst i on se mora osloniti na
vas (Patee, 1902: 1:282)¹⁹

Freneau poručuje svojim sunarodnjacima da zaborave na besmislene debate i da se odmah suprotstave neprijatelju. Ova pjesma je dobar primjer ratne propagande, jer ismijava neprijatelja, prati tešku situaciju naroda i predviđa sjajnu budućnost nakon završetka rata.

Kada je 1778. godine New Jersey postao poprište borbe, Freneau se ipak priključio vojsci. U vojsci nije ostvario zapaženu karijeru, ali to nije bilo toliko važno koliko njegova želja da bude dio borbe. On je proveo godinu dana u vojsci, a onda spustio oružje i ponovo se prihvatio poezije. Od 1779. godine, Freneau je objavljivao pjesmu za pjesmom, pjevao o značaju američke borbe i time pokušavao probuditi revolucionarni duh kod već posustale vojske i naroda (Forman, 1902: 22).

¹⁸ “Americans! Revenge your country’s wrongs; / To you the honour of this deed belongs, / ... Expel you thieves from these polluted lands, / Expect no peace till haughty Britain yields, / Till humbled Britons quit your ravaged fields / ... Your injured country groans while yet they stay, / Attend her groans, and force their hosts away”.

¹⁹ “To you may kings and potentates appeal, / You may the doom of jarring nations seal; / A glorious empire rises, bright and new! / Firm be the structure, and must rest on you”.

Za to vrijeme Hugh Brackenridge je bio u Philadelphiji uređivao *Časopis Sjedinjenih Američkih Država, Repozitorij povijesti, politike i književnosti* (*The United States magazine, A Repository of History, Politics and Literature*). Freneau je ubrzo postao jedan od vodećih pjesnika i suradnika ovog časopisa. Uz njegovu pomoć, Brackenridge je stvorio časopis koga su u isto vrijeme mrzili i plašili ga se. Osim pjesama koje je napisao dok je boravio na moru, Freneau je u ovom časopisu objavio i "Monolog kralja Georgea III." ("King George the Third's Soliloquy") (Patee, 1902: 2:3–7) kao i "Dijalog između Britanskog Veličanstva i gospodina Foxa" ("Dialogue between his Britannic Majesty and Mr. Fox") (Patee, 1902: 2:9–18).

Ove dvije pjesme imale su cilj probuditi osvajački duh prije nego pjevati o nečemu lijepom i uzvišenom. U njima nema neke značajne pjesničke kvalitete. Pripadnici britanske vojske opjevani su kao banda đavola i pjesme nose poruku da bi Amerikanci učinili uslugu ostatku svijeta ukoliko bi oslobodili zemlju od njih. U prvoj pjesmi je opisano kako kralja Georgea III. muče snovi i znakovi loše sreće, kao i to kako je skupljao vojsku za borbu protiv Amerikanaca:

Brzo lojalne sluge, dostignite Georgeov standard,
slušajte njegove savjete kad god čujete zvuk bubnja!
Vaše lance ja kidam; spremite se za bolje dane.
Izađite moji prijatelji iz zatvora i iz briga.
(...)
Tamo, bez straha, slijedite svoje krvave ciljeve,
i pokažite čovječanstvu što sve mogu engleski lopovi
(Patee, 1902: 2:4)²⁰

U drugoj pjesmi gospodin Fox, državnik, savjetuje kralja:

Mir, i samo božanski mir može sačuvati Vaš klimavi
tron,
ali ratovi, smrt i krv ne donose nikome dobro.
(...)
Povucite svoju vojsku s američke obale
i ne uznemiravajte više Columbiju svojom flotom
(Patee, 1902: 2:17)²¹

Ipak, kako Freneau ovom pjesmom pokazuje, očigledno je da kralj nije želio poslušati gospodina Foxa, pa je nastavio sa svojim ratnim naporima.

Časopis Sjedinjenih Američkih Država je prestao s radom nakon godinu dana. Iako je imao kratak vijek postojanja, Freneauov rad bio je zapažen. Bez obzira na to što je on samo pomagao svom prijatelju u radu i uređivanju, svi su ipak mislili da je časopis njegov. Nakon prestanka rada ovog časopisa, Freneau je opet otišao na more, ovog puta kao kapetan broda "Aurora", u želji da donese u West Indies duh borbe protiv britanske trgovine (Broderick, 2003: 10). Na putu ka Delawareu njegov brod su zarobili Britanci, a zarobljenici su odvedeni u New Yorki zatvoreni na britanski zarobljenički brod "Škorpion". Freneau je na "Škorpionu" proveo ukupno dva mjeseca, a onda je dobivši visoku temperaturu, prebačen na brod "Hunter", na kojem je bila ratna bolnica. Odatle je ubrzo uspio pobjeći. Nakon iskustva potaknutog ovim nemilim događajem, on je objavio pjesmu "Britanski zarobljenički brod" ("The British Prison Ship"), o tome što je doživio kao putnik koji se borio i kako se našao na zatvoreničkom brodu "Škorpion" u njujorškoj luci (Patee, 1902: 2:18–39). Freneau je do detalja opisao svirepost i neljudskost Britanaca, a pjesma je bila još značajnija uzimajući u obzir da je nastala na temelju osobnog iskustva. Pjesma je podijeljena na tri pjevanja. U prvom pjevanju Freneau opisuje građenje broda "Aurora", njegovu prvu plovidbu i trenutak kada su njegov brod zarobili Britanci. U drugom pjevanju govori se o kontrastu između ljepote obala kojima je plovio i nesretnih okolnosti na zarobljeničkom brodu i bolnici, izloženost suncu, nedostatak hrane i svježe vode. Opisujući čuvare, on kaže da su to samo obični tirani kojima pričinjava zadovoljstvo da nanose drugima bol (Patee, 1902: 2:30). Freneau dalje navodi da među njima ima Britanaca, Iraca, ali da su najgori torijevci i uspoređuje ih sa zmijama koje su ujele ruku koja ih je hranila. Freneau u ovoj pjesmi također opisuje događaje jedne noći kada su zatvorenici pokušali pobjeći. Britanski vojnici su, saznajući za to, petnaest minuta pucali ispred i između ljudi. U trećem pjevanju on govori da je pod utjecajem strahota života na brodu i nemoći zbog bolesti prebačen u bolnicu na brod "Hunter". U ovom pjevanju on daje portret doktora i glavnog kapetana. Glavni doktor je jednom došao u posjet naoružan pištoljima pa su bolesnici pomislili da je razlog njegovog dolaska njegova namjera da ih ubije, a ne da ih izliječi. U nastavku, on govori o hrani koju su zarobljenici dobivali i kaže:

Slali su takvu hranu da upotpune naše muke –
izgledala je kao lešina oteta od gladnih vrana
(Patee, 1902: 2:37)²²

Kada su bolesnici pokušali da prigovore, jedan od bolničara im je odgovorio sljedećim riječima:

²² "Such food they sent, to make complete our woes – / It look'd like carrion torn from hungry crows".

²⁰ "Haste, loyal slaves, to George's standard come, / Attend his lectures when you hear the drum; / Your chains I break—for better days prepare, / Come out, my friends, from prison and from care / (...) There, without fear, your bloody aims pursue, / And show mankind what English thieves can do".

²¹ "Peace, heavenly peace, may stay your tottering throne, / But wars and death and blood can profit none. / (...) Withdraw your armies from th' Americ' shore, / And vex Columbia with your fleets no more".

Nije moja briga da osiguram vaše meso ili kruh,
ali ovo je, vi primitivni pobunjenički psi, stavit ću vam
do znanja,
bolji dar u odnosu na ono što zaslužujete
(Patee, 1902: 2:37)²³

Kako ističe Colin Wells, stihovi ove Freneauove pjesme su dobar primjer načina na koji je Freneau svojom zapaljivom retorikom pokušao da oblikuje i da izvrši utjecaj na globalno javno mnijenje (Wells, 2018: 97). Po objavljivanju ove pjesme, Freneauova popularnost je još više porasla i on je postao omiljeni pjesnik američke nezavisnosti. Njegove pjesme su objavljivane u dnevnoj štampi ili zapisivane na komadima papira i dijeljene vojsci, koja ih je vješala na neka skrivena mjesta da bi zapamtila riječi (Austin, 1968: 131).

Po povratku u Philadelphiju, Freneau je ponovo počeo s objavljivanjem ratne poezije i tema završne borbe. Tako se 8. Listopada 1781. godine obratio Cornwallisu, nazvavši ga kradljivim kraljevim slugom koji je u bankrotu i poručivši mu da se pripremi za odlučujuć napad. Mjesec dana nakon toga rat je završen, a Freneau je iskoristio trenutak da još jednom napadne istu metu i da se nasmije njegovom porazu (Patee, 1902: 2:86–87).

Nakon izvojevanje pobjede, Freneau je nastavio pisati objavljivati u časopisu *The Freeman's Journal* i to tijekom sve tri godine njegovog postojanja. Neke od najvažnijih tema poezije objavljene u ovom časopisu su osuda torijevaca – lojalista i ismijavanje njihovih nakladnika. Za Freneaua su torijevci bili izdajice i oportunisti, koji su se nažalost kladili na pogrešnu stranu u sukobu (Baumgartner, 2019: 24). U godini pobjede, Freneau im se obratio svojom sljedećom pjesmom pod nazivom “Poslanica njujorškog torijevca” (“A New-York Tory's Epistle”, Patee, 1902: 2:219–223). Pjesmu je potpisao kao “Njujorški torijevac”, čime je napad na političku ideologiju torijevaca bio još veći. U ovoj pjesmi on izražava svoje mišljenje o torijevcima ironičnom pričom u kojoj Njujorčanin odlazi čestitati svom prijatelju iz Philadelphije na tome što je skrivao svoj torizam. Ova pjesma prati također priču još jednog torijevca koji moli za oprostaj, jer se želi vratiti iz Nove Škotske. Za razliku od njegovih prethodnih pjesama o torijevcima, koje su bile žestoki napadi na neprijatelja, ova je bila lagana i puna podsmjeha. Moglo bi se zaključiti da Freneau nije bio žestok u napadima na torijevce uopćeno, ali se to ne bi moglo reći za njegov napad na Jamesa Rivingtona, urednika časopisa *Royal Gazette* (Marcus, 2009: 71). Pjesme koje je uputio Rivingtonu objavljivane su od veljače 1782. do prosinca 1783. godine i u njima je Rivington opisan kao lažov, kome je glavni saveznik i prijatelj Sotona osobno. On

je napadao Rivingtona iz raznih razloga i za to mu nije nikada ponestajalo inspiracije, a Rivingtonova prevrtljiva strana najbolje je dokazana u pjesmi “Rivingtonovo razmišljanje” (“Rivington's Reflections”, Patee, 1902: 2:187–190).

Iako je tijekom rada u časopisu uživao slavu kao pjesnik i patriot, on nije mogao dobiti odgovarajuću novčanu naknadu od toga i njegova financijska situacija nije se popravljala. Po završenom ratu, Amerika je bila u teškoj financijskoj situaciji i nije se moglo očekivati da će moći izdvojiti novac za književnost. Zbog svega navedenog, Freneau nije imao drugog izbora, već ponovo se otisnuti na more u potrazi za prihodom.

Sljedećih šest godina Freneau je radio kao kapetan različitih teretnih brodova. Za to vrijeme, on je dao dozvolu svojoj prijateljici Lydiji Bailey da 1786. godine objavi sabrano izdanje njegovih pjesama. Uspjeh ovog prvog izdanja potvrđuje to što je 1788. godine 463 pretplatnika omogućilo Bailey da izda drugo izdanje. To je svakako znatno popravilo Freneauovu financijsku situaciju, pa se mogao posvetiti nekim drugim životnim događajima. Oženivši Eleanor Forman 1790. godine, Freneau je napustio more i postao urednik časopisa *Daily Advertiser* u New Yorku. Samo devet dana od njegovog postavljenja za urednika časopisa *Daily Advertiser*, pojavili su se prijedlozi za objavljivanje časopisa *National Gazette*, koji bi objavljivao vijesti u vezi s politikom, poviješću, književnošću i čiji bi autor bio Freneau (Paltists, 1903: 8). Prvi broj časopisa objavljen je 31. Listopada i u njemu je istaknut značaj Tomasa Painea i Francuske revolucije. Nakon što je Jefferson podnio ostavku, Freneau je također odlučio otići s mjesta urednika ovog časopisa, koji je objavio svoj posljednji broj 23. listopada 1793. godine (Clark, 1927: xx).

Kada je prestao raditi u časopisu, Freneau se povukao na imanje koje mu je ostavio otac i odlučio u tišini uređivati časopis *Jersey Chronicle*, slobodni, nezavisni republikanski list. Godine 1795. on objavljuje izdanje izabranih pjesama. U ovom izdanju, on je izbacio sva ona čisto poetska djela i izabrao samo ona koja su bila radikalnog, političkog duha. To je govorilo o tome da je u međuvremenu ovaj talentirani pjesnik odustao jednim dijelom od svog talenta i postao novinar, koji je pisao o događanjima u kolonijama. Kako nije bilo dovoljno pretplatnika za *Jersey Chronicle*, odlučio je preseliti u New York gdje je počeo uređivati novi časopis *Time-Piece*. Financijski problemi nisu jenjavali pa je Freneau odustao i od ovog posljednjeg posla i u prosincu 1799. godine izdao zbirku *Pisma o raznim i važnim temama (Letters on Various and Important Subjects)* – seriju eseja koji su ujedno bili i njegova najbolja prozna djela (Clark, 1927: xxiii).

Rat koji je počeo 1812. godine, oživio je njegovu mržnju prema Britancima, pa je opet svojim stihovima hrabrio vojnike i moreplovce u nekim novim pjesmama. Njegovo novo izdanje pjesama pojavilo se 1815.

²³ “Your meat or bread Is not my care to manage or provide,
/ But this, damn'd rebel dogs, I'd have you know, / That better
than you merit we bestow”.

godine i sadržavalo je samo one pjesme koje su nastale u periodu između 1797. i 1815. godine (Freneau, 1815).

3. ZAKLJUČAK

Philip Freneau bio je pjesnik, a nijedan pjesnik nije mogao izbjeći kompleksnost revolucionarnog perioda u kojem je živio. Stjecajem okolnosti ovaj pjesnik je postao i vojnik, mornar, filozof, učitelj, novinar, pamfletist, političar i revolucionar. Jednog takvog čovjeka bilo je ponekada teško razumjeti. Razumjeli su ga Madison i Jefferson, njegovi kolege s Princetona. Razumjeli su ga i patrioti, koji su bili u ratnim taborima koji su često čitali i pjevali njegove pjesme, toliko često, kao da su se plašili da ne razumiju pogrešno njihovo značenje. Ostali su njegove pjesme smatrali običnom propagandom, koja nije imala nikakvu vrijednost, a čiji se autor nije borio za vlastite ciljeve, već za ciljeve onih koji su tražili revolucionarne promjene nakon dugog i krvavog rata. Dok je Thomas Paine našao svoje mjesto u srcima običnih ljudi u Americi, u vremenu koje je “iskušavalo ljudske duše”, Freneau je pokušavao natjerati te obične ljude da otkriju da zaista imaju dušu.

Utopija koju je Freneau priželjkivao za svoje sunarodnjake bila je nešto potpuno novo u književnosti tog perioda. U nekim od najljepših pjesničkih, ali i proznih djela, Freneau je predvidio stvaranje i razvoj jednog novog svijeta. Vidio je jasno demokratske vidike, koji su se širili počevši od revolucionarnog duha ka velikim društvenim i političkim ciljevima. Tijekom svog privatnog, ali i profesionalnog života Freneau se borio za poboljšanje prava ljudi i zadržao je nadu da je Amerika bila i da će uvijek ostati najbolja nada čovječanstva i da će se uvijek boriti za sjajno društvo (Clark, 1927: xxiv). Ipak, kako su to neki od povjesničara ovog perioda istakli, realnost u Americi bila je potpuno drugačija od utopije koju je priželjkivao Freneau. Amerika je bila zemlja neotuđivih i jednakih prava, ali ipak ne za sve njene građane, zemlja nastala slobodom od Velike Britanije, ali ipak zemlja u kojoj je robovlasništvo bilo jedan od temelja, ukratko zemlja proturječnosti i daleko drugačija od one koju je opisivao Freneau.

Tijekom cijelog svog života Freneau je bio kritičar. Kritizirao je upotrebu nasilja, a ne razumnog rješavanja sukoba između Engleske i Amerike; kritizirao je način na koji je tretiran kao zarobljenik na britanskom zarobljeničkom brodu; kritizirao je društvo zbog moralne i društvene degradacije nakon rata; kritizirao je federaliste, za koje je mislio da žele ponovo uspostaviti monarhiju, ali ono što je najviše kritizirao bila je nezainteresiranost njegovih sunarodnjaka za književnost (Tyler, 1897: 1:173). Greške i mane njegovih djela, o kojima su kritičari nekada govorili, ali o kojima govore i danas, razlog su zbuđenosti, nestrpljenja i bijesa i nisu opravdane. Njegovi

politički izbori jesu možda utjecali na njegov uspjeh u to vrijeme, ali ono što je važno jest da je bio svjestan onoga što je pisao i da je to radio s određenim ciljem. Iako je točno da je za života često razmišljao o pozivu pjesnika i o tome jeli to njegova prava uloga, važno je napomenuti da se u njegovim djelima bilježe i promjene forme i stila, što više govori o tome da se njegovo mišljenje o funkciji književnosti također mijenjalo. Mnogi su promatrajući njegova djela uviđali pad u vrijednosti, od romantičarske vizije i forme na početku, ka konvencionalnim idejama u nekim kasnijim djelima nakon 1790. godine (Emerson, 1972: 245–271). Umjesto pjesnika predromantizma, koji je obećavao, Freneau se posvetio tome da bude pjesnik naroda. On je posjedovao vjeru u moć mašte da oblikuje ideje i događaje, pa je usprkos stalnoj želji da negdje pobjegne, vjerovao u to da je njegova obaveza da služi narodu i da mu daje uputstva. Time se može objasniti česta promjena forme, u potrazi za pravim riječima i oblikom koji će doprijeti do stanovnika Amerike.

Freneau je mogao postati prvi pisac romantizma u Americi i dobiti titulu oca američke književnosti, samo da je pratio impulse svoje mladosti. Ali, za to bi trebao biti karakterno potpuno drugačija osoba, imati drugačije obrazovanje, kao i potpuno drugačije pretpostavke o društvu i religiji (Elliott, 1982: 132). Od najranijih iskustava koje je ponio iz obitelji, kroz ona koja je stekao na koledžu, ka ratnim, onima u vezi s ropstvom i nepravdom u poslijeratnoj Americi, Freneau je shvatio da mora birati između bijega u samog sebe ili društvene angažiranosti. Iako mu se možda više sviđala tišina njegove farme, i iako je tamo možda mogao napisati više pjesama po ukusu modernih čitatelja, njegova posvećenost potrebama njegovog naroda i vremena u kojem je živio ipak je prevagnula.

Hrvatskom jeziku prilagodila
Dijana ČURKOVIĆ

BIBLIOGRAFIJA

Adams, Stephen 2013. “Philip Freneau’s Summa of American Exceptionalism: ‘The Rising Glory of America’ without Brackenridge”, u: *Texas Studies in Literature and Language*, 55 (4), str. 390–405.

Adkins, Nelson F. 1949. *Philip Freneau and the Cosmic Enigma: The Religious and Philosophical Speculations of an American Poet*. New York: New York University Press.

Austin, Mary S. 1968. *Philip Freneau: The Poet of the Revolution*. Detroit: Gale Research Co.

Axelrad, Jacob 1967. *Philip Freneau. Champion of Democracy*. Austin and London: University of Texas Press.

Bailey, Lydia R. 1809. *Poems Written and Published during the American Revolutionary War*. Philadelphia: Lydia R. Bailey.

- Bailyn, Bernard 1967. *The Ideological Origins of the American Revolution*. Massachusetts: Harvard University Press.
- Baumgartner, Jody 2019. *American Political Humor: Masters of Satire and Their Impact on U.S. Policy and Culture*. Santa Barbara, California: ABC-CLIO.
- Bates, Christopher G. 2015. *The Early Republic and Antebellum America. An Encyclopedia of Social, Political, Cultural, and Economic History*. New York: Routledge.
- Beard, Charles 1935. *An Economic Interpretation of the Constitution of the United States*. New York: The Macmillan Company.
- Beard, Charles 1945. *The Economic Basis of Politics*. New York: Alfred A. Knopf.
- Broderick, James 2003. *Paging New Jersey: A Literary Guide to Garden State*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Carp, Benjamin L. 2010. *Defiance of the Patriots: The Boston Tea Party and the Making of America*. New Haven: Yale University Press.
- Castronovo, Russ 2014. *Propaganda 1776: Secrets, Leaks and Revolutionary Communications*. Oxford: Oxford University Press.
- Clark, Harry H. 1927. *Poems of Freneau*. New York: Hafner Publishing Co.
- Clark, Harry H. 1929. "What Made Freneau the Father of the American Poetry?" u: *Studies in Philology*, 26 (1), str. 1–22.
- Davidson, Philip 1973. *Propaganda and the American Revolution*. New York: W. W. Norton and Co.
- Elliott, Emory 1982. *Revolutionary Writers: Literature and Authority in the New Republic 1725–1810*. New York: Oxford University Press.
- Emerson, Everett 1972. *Major Writers of Early American Literature*. Madison: University of Wisconsin Press.
- Forman, Samuel E. 1902. "The Political Activities of Philip Freneau", u: *John Hopkins University Studies in Historical and Political Science*, 20 (9-10), str. 473–575.
- Freneau, Philip 1815. *Collection of Poems, on American Affairs and a Variety of Other Subjects, Chiefly Moral and Political*. New York: David Longworth.
- Freneau, Philip 1822. "The New Liberty Pole – Take Care", u: Davidson, Philip, *Propaganda and the American Revolution*, New York: W. W. Norton and Co, str. 15.
- Greene, Evarts B. 1943. *The Revolutionary Generation 1763–1790*. New York: Macmillan Company.
- Hayes, Kevin J. 2008. *The Oxford Handbook of Early American Literature*. Oxford: Oxford University Press.
- Heike, Paul 2014. *The Myths that Made America: An Introduction to American Studies*. Bielefeld: Transcript Verlag.
- Howard, Leon 1943. *The Connecticut Wits*. Chicago: University of Chicago Press.
- Leary, Lewis G. 1964. *That Rascal Freneau*. New York: Octagon Books.
- Marcus, Daniel 2009. *Scandal and Civility: Journalism and the Birth of American Democracy*. Oxford: Oxford University Press.
- Marsh, Philip M. 1967. *Philip Freneau: Poet and Journalist*. Minneapolis: Dillon Press.
- Meserole, Harrison T. 1985. *American Poetry of the Seventeenth Century*. Pennsylvania: Pennsylvania State University Press.
- Morss, Susan B. 2009. *Hegel, Haiti, and Universal History*. Pittsburgh: University of Pittsburgh.
- Paine, Thomas 1995. "Common Sense", u: Foner, Eric, *The Collected Writings*, New York: The Library of America, str. 6–36.
- Palmer, Robert R. 1959. *The Age of the Democratic Revolution: A Political History of Europe and America, 1760–1800*. Princeton: Princeton University Press.
- Paltsits, Victor H. 1903. *A Bibliography of the Separate and Collected Works of Philip Freneau*. New York: Dodd, Mead and Co.
- Parrington, Vernon L. 1927. *Main Currents in American Thought: The Colonial Mind 1620–1800*. New York: Harcourt, Brace.
- Patee, Fred. L. 1902. *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*. Princeton: Princeton Historical Association.
- Shields, David S. 2007. *American Poetry: The Seventeenth and Eighteenth Centuries*. New York: Literary Classics of the United States, Inc.
- Silverman, Kenneth 1968. *Colonial American Poetry*. New York: Hafner Publishing.
- Tyler, Moses C. 1897. *The Literary History of the American Revolution. I*. New York: Putnam.
- Warner, Michael 1990. *The Letters of the Early Republic*. Cambridge: Harvard University Press.
- Wells, Colin 2018. *Poetry Wars: Verse and Politics in the American Revolution and Early Republic*. Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.
- Wertheimer, Eric 1994. "Commencement Ceremonies: History and Identity in 'The Rising Glory of America,' 1771 and 1786", u: *Early American Literature*, 29 (1), str. 35–58.
- Zinn, Howard 2005. *A People's History of the United States*. New York: Harper-Perennial.

SUMMARY

POETRY OF SOCIAL ENGAGEMENT: PHILIP FRENEAU AND THE AMERICAN WAR OF INDEPENDENCE

Starting with the changes in British colonial policy, which began in the second half of the eighteenth century, and which related to taxes and regulation of trade and government, from the Declaration of Independence to the end of the Revolutionary War poets actively participated in the revolutionary struggle. Although they fought using words rather than arms, their poems, satires, and parodies had the power to shape public opinion, political positions, the nature of patriotism, and an understanding of freedom. According to Colin Wells's study *Poetry Wars: Verse and Politics in the American Revolution and Early Republic*, which emphasizes the importance of poetry's social engagement in shaping the American public sphere during the second half of the eighteenth century, this article examines the role of the patriotic satires, poems, and pamphlets of Philip Freneau, one of the foremost authors of the American revolutionary period. The works penned by this great fighter for American independence marked every stage of

the battle with England but also mocked the internal conflicts between the Whigs and the Tories in the civil war that was fought simultaneously with the War of Independence. In the style and tradition of English Romanticism, but introducing the specific voice of America, Freneau wrote about the new world and the

freedom he fought for, and he created democracy in verse in which the sensibility of the young American nation could develop smoothly.

Key words: Philip Freneau, the War of Independence, poetry, rhetoric, patriots, loyalists